

DÖDERGÖK

Katarina Wennstam

Albert Bonniers Förlag

Av Katarina Wennstam har tidigare utgivits:

Flickan och skulden 2002
En riktig våldtäktsman 2004
Smuts 2007

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-011637-8
© Katarina Wennstam 2008
ScandBook AB, Falun 2008

Första delen

Björnen sover
Björnen sover
I sitt lugna bo
Han är inte farlig
Bara man är varlig
Men man kan dock
Men man kan dock
Honom aldrig tro

Skottet ekade i rummet, en kort sekund. Sedan var det tyst, helt tyst. Hon skrek inte, inte ett ord kom över hennes läppar.

Inte ens då hon slog i golvet.

Jag kom på mig själv med att stirra på väggen. Inte på henne. Inte på allt blod. Jag tittade inte ner på min fru som låg på köksgolvet med ett blodigt hål i bröstet. Jag såg inte hur livet började pumpa ur henne. Jag lovar, jag tittade faktiskt inte. Jag såg inte hur hennes ben började skaka, men jag kände de svaga ryckningarna mot mitt eget ben. De fortplantade sig upp genom min kropp. Jag minns att jag höll på att snubbla, jag stapplade till, tog stöd mot diskbänken. Jag tror det.

Jag hörde något. Kanske var det min egen röst, eller kom det från henne? Ett rosslande, en harkling från djupet. Jag kände hur hennes ena fot dängde till mot min vad, hur varm hennes hud fortfarande var mot mitt nakna ben. Sedan var hon stilla. Jag minns inte så noga.

Men jag minns klart hur jag sträckte mig efter en handduk, sökte med handen som av gammal vana visste exakt var den hängde. Utan att se ner på vapnet la jag det i handduken och utan att egentligen tänka så mycket på vad jag gjorde, vad jag ställde till med, torkade jag omsorgsfullt av min pistol. Smekte bort alla spår. Hela tiden såg jag noggrant till att inte titta ner på golvet. Nej, där hade min blick inte att göra.

Istället stirrade jag på väggen. Trots blommönstret på tapeten såg jag tydligt hålet i väggen. Hålet efter kulan som dödade min fru.

Söndagen den 20 april

Det är kö redan en bit ut på gatan. Tio tålmodiga par väntar i trädgården och på trappen till det lilla huset. De drar på sig blå plastsockor över skorna och bläddrar i prospekt som en mäklarassistent delar ut.

Genom fönstren syns att det är fullt med folk inne på visningen.

Maria Allende suckar djupt och vänder sig mot sin man Tobias Andersson i baksätet.

– Fan också. Ska vi skita i det eller?

– Nej! Det ser jättefint ut.

Maria har bromsat in och en bil bakom tutar irriterat. Framför henne lägger en annan bilförare i backen och börjar fickparkera mitt emot huset. Flera andra bilar står provisoriskt parkerade halvvägs ner i diken och på andra husuppfarter.

– Det är ju kaos. Vi kan inte ens hitta någonstans att ställa bilen. Det är säkert hundra pers på visningen.

– Var inte sån. Vi kan väl gå in i omgångar då. Så slipper vi lyfta ur Alma.

Bredvid Maria i passagerarsätet sitter dottern och sover med halvöppen mun, nappen hänger löst kvar mellan läpparna. Det hörs lätta snarkningar från den lilla kroppen. Långa ögonfransar vilar på de vårbleka kinderna, i mungipan lite intorkad saliv.

Maria tittar i backspeglarna på den silverblänkande Mercan bakom dem som återigen tutar. Undrar om han verkligen vill att hon ska köra rakt över den andra bilen framför.

Hon ser på alla människor som står och väntar på att komma in på husvisningen. Söndagslediga och avslappnade, men lika fullt i märkeskläder från topp till tå.

Ut ur huset kommer en kvinna i kort pälsjacka och basebollkeps, med omsorgsfullt målade läppar och en handväska översållad med små LV-loggor. Vid hennes sida en man med dunväst över pullovern och ett belåtet leende på läpparna. Han böjer sig fram och viskar något i örat på mäklarassistenten som gör en snabb anteckning i sina papper.

– Ärligt Tobbe, det är ingen idé. Ser du vad det är för typer här? Budgivningen kommer gå upp minst en halv miljon, kanske uppemot sjuhundra tusen. Vi vänder så fort vi kan.

– Det var då själva fan. Det var ju du som ville att vi skulle åka hit!

Tobias låter alltmer irriterad han med. Om det beror på den tutande Mercedesen bakom eller på Marias ovilja vet hon inte, men hans mening både börjar och slutar med en hård och tydlig suck. Demonstrativt, så att hon inte ska missa att han tycker att hon har gått för långt.

– Kunde väl inte jag veta att halva Stockholm skulle vara intresserade av samma hus.

– Hur förvånande är det? Nyrenoverad villa i Nacka, cykelavstånd till flera badplatser, stor trädgård med sydvästläge och alla trägolv bevarade och nyslipade. Måste ses!

Tobias läser högt ur den inringade annonsen i DN:s bostadsbilaga som legat hopvikt bredvid honom i baksätet.

– Jovisst, men boyta 80 kvadrat. Hur många kan bo så litet?

– Ganska många uppenbarligen.

– Ja, nu är inte jag en av dem i alla fall. Inte längre.

– Vi kan väl titta innan vi åker härifrån.

– Nej.

– Jo.

Tobias har redan öppnat dörren. Ännu en gång tutar bilen bakom.

– Det kommer ändå ta ett tag. Försök vända bilen så tar jag en snabb runda bara.

Hon ser hur Tobias sparkar av sig skorna utanför entrén och leende lyckas ta sig förbi kön. Bilen framför har till slut hamnat rätt. Hon kör förbi och letar efter någonstans att vända.

Fyrtio minuter senare. De har försökt väcka Alma som halvsovande hänger över sin pappas axlar. Maria rabblar upp deras namn och nummer för en mäklare som står och välkomnar dem till en suterrängvilla på 97 kvadratmeter i Tyresö. De möter ett par som nickar mot mäklaren, mumlar tack och går.

Genom den öppna altandörren i vardagsrummet ser Maria och Tobias ut mot trädgårdsgrupp och grill. Och de hör tydligt att husets ”välskötta lilla trädgård” ligger ett stenkast från motorleden in mot stan.

Mäklaren svarar något ansträngt på deras frågor om huset och försöker att inte låtsas om att han nästan måste ropa för att överrösta vägbullret.

– Tre sorters rosor. Blommar i omgångar hela sommaren. Man ser det inte nu, men trädgården är underbart grön och fin från maj och framåt. Träden tar mycket av ljudet från vägen. Och det ligger ett toppenfint dagis bara femton minuter härifrån.

De tar en runda för syns skull och rynkar båda automatiskt på näsan när de stiger in i våtrummet på bottenplanet. Mögel. De ler och himlar med ögonen, viskar till varandra.

Fnittrande återvänder de uppför trappan och återlämnar mappen med bilder och beskrivning till den ensamme mäklaren.

– Vill ha leksak.

Alma stampar bestämt med den lilla foten där hon står bredvid Maria i kassan inne på McDonald's. Maria nickar frånvarande och rufsar Alma i håret, tittar upp mot menyerna och försöker hantera blandningen av rasande hunger och stigande äckel som hon alltid känner inför maten här. Hon vill ha pommes, McFeast, milkshake och äppelpaj, men vet hur länge smaken av frityrolja och dressing brukar sitta kvar i munnen.

Samtidigt försöker hon döva den inre rösten som hånar henne för att hon överhuvudtaget sätter sin fot här. Hon som förr svor dyrt och heligt att hon aldrig skulle bli en Happy Meal-morsa. Jo, tjena. Hon skulle dyka ner under ett bord och gömma sig om någon hon känner skulle passera utanför de stora fönstren ut mot parkeringen. Amerikanska, hyperkommersiella McDonald's är något av förbjuden mark egentligen.

Herregud, de har vänner som har bojkottat, demonstrerat, samlat in namnlistor mot hamburgerkedjan, kanske till och med kastat en och annan gatsten. Då vill hon inte bli tagen på bar gärning med tänderna i en Big Mac. Då vill hon inte behöva rapa upp platta argument till sitt försvar. När det handlar om något så simpelt som vad som är den smidigaste vägen för Maria och hennes familj.

Tobias har tagit ett bord och ropar dit Alma, hojtar till Maria om plusmeny och extra allt för honom. När han hjälper dottern av med jacka och mössa ser hon hur hans munkjacka glider upp över magen, ser det platta håriga, ser jeanslinningen som hänger på smala höfter. Fattar inte hur han kan behålla den där kroppen med alla burgare han sätter i sig.

– Ska vi kolla det här huset också, innan vi är klara för idag?

– När är det?

– Om en timme.

– Orkar vi det?

– Det ser fint ut.

– Just därför.

– Lägg av.

– Men vet du hur trött jag är på att förlora i budgivningen bara för att någon copywriter på Söder har sålt sin trea för fyra och en halv miljon och lägger sig hundratusen kronor över oss vad vi än är beredda att betala? Vet du hur trött jag är på att gå på visning efter visning och hela tiden hoppas att kanske, kanske just det här huset ska bli vårt framtida hem? Börja hoppas att vi ska ha råd, börja fundera kring hur man skulle få plats, hur man skulle möblera och inreda ...

– Men det måste man väl inte göra. Du behöver inte bli så känslomässigt involverad i varje hus vi tittar på, Maria ...

– Jo, det måste jag. Hur ska jag annars kunna veta om jag vill bo där? Om jag vill att Alma ska växa upp där, om vi ska kunna leva och trivas där i många många år framöver?

– Det är bara ett hus.

– Det är väl inte så bara.

– Jo. Egentligen.

Tobias suger det sista ur sin milkshake, det sörplande ljudet får håren att resa sig i nacken på Maria. Hans blick är helt nollställd, fastän han vet att det han säger retar gallfeber på henne. Blodet rusar.

– Fan vad du är tråkig. Det handlar om vårt gemensamma hem, kan du inte i alla fall låtsas att du tycker det är roligt?

Tobias ler pliktskyldigt och svarar.

– Jag tycker att det är jätteroligt.

Rösten tyder på allt annat än just det.

Alma tittar oroligt mellan sina föräldrar och lägger Happy Meal-leksaken ifrån sig.

– Prata med mig. Berätta saga. För mig.

– Vill du ens flytta till hus, Tobias?

- Om det gör dig glad så.
- Vadå mig glad? Vill *du* flytta?
- Jo, jo, det tror jag. Det vill jag väl. Men det är liksom inte på liv och död för mig. Som det verkar vara för dig, menar jag.
- Vad menar du med det?

Alma försöker distrahera dem genom att kasta iväg sin nya plasthund. När hunden landar på golvet börjar den att skälla och spela rockmusik.

När de kommer fram till huset är det eftermiddag. Vårhimlen är djupblå med ljusa stråk borta vid horisonten, de hör fåglarna drilla när de stiger ur bilen. Alma kränger sig ur bilbarnstolen och hoppar ut på asfalten, studsar fram längs gatan. De hör hur hon sjunger första versen ur Bä bä vita lamm, om och om igen samma mening.

Tobias tar Marias hand och drar henne intill sig.

- Ibland så.
- Hmm ...?

Maria lyssnar inte så noga. Känner värmen från Tobias kropp, tittar på Almas småbarnsskutt framför dem. Mjukheten inom-bords som nästan värker. Min gullunge.

- Ibland fattar man varför vi gör det här.
- Gör vad då?
- Varför du och jag valde att skaffa barn ihop. När man ser henne. När hon är som hon är just nu.
- Jo. Jag vet. Världens finaste.
- Och pestigaste ibland.
- Säg inte så där.
- Hon är ju det ibland.
- Inte mitt barn. Din unge kanske, men inte min Alma.

Tobias håller handen kvar kring midjan på Maria när de går ner i radhusområdet, låter armen vila lätt mot hennes höft och

till och med böjer sig fram och ger henne en kyss på halsen, strax under örat.

Han viskar retfullt i hennes öra.

– Om jag inte minns fel så var det du som sa till din lilla gullunge att hon kunde ta sina jävla legobitar och bara försvinna ut ur köket i morse?

Maria stelnar.

Varför är han så där?

Ena stunden vilar hon i hans omfamning, nästa stund måste han sticka till med någon gliring. Och den träffar mitt i prick. Nog fräste hon onödigt högt och hårt åt dottern i morse. Visst hade hon svurit.

Men vem gör inte det när man börjar dagen med att trampa barfota på en liten hård plastfyrkant på köksgolvet?

– Mmm. Visst. Kul.

Alma har stannat en bit fram och börjar nu skutta tillbaka mot dem, spring i benen som får fötterna att otåligt trampa runt på asfalten som en tillbakahållen travhäst.

– Mamma. Mamma. Kom. Mamma kom. Vilket hus? Vi bo där?

– Vi kommer.

– Vi vet faktiskt inte om vi ska bo här, Alma.

Tobias släpper taget om Maria. Trött i tonen igen.

– Vi kan väl titta i alla fall.

– Vi kommer aldrig ha råd.

– Sluta nu. Kom.

Max Månsson har väntat i tjugo minuter. Inga spekulanter. Kanske är det för sent på eftermiddagen.

Eller också går det förbannade huset inte att sälja.

Han går ut på den lilla bilfria gatan framför huset och strosar längs med trädgården. Ser en kvinna utanför huset snett mitt emot som går loss på en ölandstok med ilsken frenesi.

Det är inte utan att Max Månsson förstår henne. De risiga buskarna fyller hela radhusområdet. Inte ens när de blommar frampå sommaren är de vackra med sina spretiga bladverk och små gula blommor. Ändå tyckte någon arkitekt för trettio år sedan uppenbarligen att detta var den finaste av växter, eftersom varenda trädgårdstappa kantas av ölandstokar.

Kanhända är det därför den rundlagda kvinnan attackerar buskarna med sin sekator som om hon egentligen vill hugga dem sönder och samman. Jamen, byt ut dem då, tänker Max Månsson. Och tar i samma stund på sig sitt allra trevligaste leende, eftersom deras blickar möts över gatan.

Han går över och hälsar, har ändå inget att göra. Max Månsson vet vad hon ser och sträcker på sig så gott han kan. Han är en liten man. Detta försöker han dölja framför allt med en enhetlig färgskala från topp till tå, samt en liten extra klack på skon. Kostymen är klarblå, ton i ton med loggan för fastighetsbyrån. Det ser bra ut när han lämnar fram visitkortet, och så syns han tydligt när det är mycket folk på visningen. Ingen risk idag då. Men annars.

Kvinnan låter en gren falla till marken och drar av sig höger handske. Ansiktsuttrycket som förbytt nu.

– Anita Dahlgren. Angenämt. Såå ... det är ni som ska ...?

Hon nickar bortåt gatan, åt nummer femton till.

– Ja, vi ger det en ny chans. Max Månsson, fastighetsmäklare.

– Det borde gå att sälja.

– Man tycker ju det.

– Det har gått lite tid. Det var trots allt ett tag sedan.

– Jo, det var ju det.

De tystnar. Harklar sig båda två, Max Månsson skrapar lite i gruset på asfalten med sina klackade skor.

– Jo, men ... det ser ut att börja knoppas snart.

– Det är riktigt skönt så här på eftermiddagen. När solen ligger på.

– Jamen visst. Då känner man att våren är på väg.

Han skrapar med foten igen, känner att han inte borde stå här och söla. Tackar för sig och går tillbaka till huset. Ingen där än. Nåja, det har inte ens gått en halvtimme. Det får man väl ändå ge dem, spekulanterna. En akademisk kvart.

Som på en given signal dyker det upp ett medelålders par med två motsträviga tonåringar en bit efter sig. Föräldrarna verkar pigga och angelägna, tonåringarna står surmulet kvar utanför tomten och sparkar på grästuvor. Han har god lust att säga åt dem, men följer istället efter paret in i huset med ett leende på läpparna.

De går mellan rummen och frun är kritisk till det mesta. Knackar på varenda vägg, spolrar i kranar, böjer sig ner mot golvet och drar med fingrarna uteder listerna. Huset har stått tomt ett tag, men Max Månsson hade förstås hit en städfirma innan visningen. Så att det skulle se fräscht ut.

Ingen home staging dock, han tycker det är bortkastade

pengar. Det är väl inte hans sak att avgöra, men just i det här fallet kändes det onödigt.

Det är ett renoveringsobjekt. Det går inte att sticka under stol med det. Bättre att tala om potential och drömmar med spekulanterna än att försöka dölja solkiga tapeter och skamfilat badrumskakel med doftljus och liljor i vas.

Max Månsson har börjat tvivla när det gäller det här huset, om det går att få det sålt, men nej. Allt går att sälja nuförtiden. Allt.

Folk budar upp hundratusentals kronor utan att tveka trots läckande tak, sunkiga heltäckningsmattor och igenvuxna trädgårdar. Köparna är som galna. Ringer innan visning och lägger bud på en halv miljon över utgångspris, bara så där. De ber att få telefonnummer till andra spekulanter för att ringa och erbjuda dem pengar för att hoppa av budgivningen. De tar reda på säljarnas privata nummer och kontaktar dem personligen och föreslår tvåhundrausen under bordet för att få köpa.

Allt har han sett, allt har han hört. Han är luttrad.

Bara en gång har han avböjt ett uppdrag. Förra hösten besökte han en trea på Kungsholmens bortre delar för en värdering. Det var en fin lya. Nyrenoverad. Bra och noggranna materialval. Smakfullt, men enkelt. Inget som stack ut.

Tills han öppnade badrumsdörren och tände lampan i taket. I det fräscha badrummet tronade en kaklad fondvägg över badkaret. Mot de i övrigt vita väggarna stod en röd vägg med en enorm svastika kaklad i svarta femton gånger femton centimeter stora plattor. Hakkorsets solsymbol mätte gott och väl två meter över väggen.

Chockad hade Max Månsson stängt dörren och tackat för sig. Sagt kort att han hade mycket just nu och inte trodde att han skulle ha tid att förmedla just detta objekt. Vad trodde killen som ägde lägenheten? Att han skulle kunna sälja en bostad med en Hitler-toalett?

En smula förstrött svarar han på den nitiska kvinnans frågor om varmvattenberedare och direktverkande el. Hon tittar misstroget på honom vad han än svarar på hennes frågor, som om också de positiva beskederna innehåller dolda fel.

Tja, vad ska han säga? Borde han berätta? Nej, kanske inte. Han har ingen skyldighet. Uppenbara brister på huset måste han upplysa om, men inte allt runt omkring.

För någon månad sedan sålde han en svindyr fyra i Norra Hammarbyhamnen där han visste att grannen vägg i vägg var spritt språngande galen och spelade hög musik nätterna igenom. Upplysningsplikt? Knappast.

Eller den gången som ett gammalt par försökte häva köpet för att grannen ovanför hade gett en trehjuling till sin unge som han körde över parkettgolvet från klockan halvsju på morgonen. Näe. Någon måtta får det vara.

Max Månsson upphör aldrig att förvånas över folks fräckhet. Eller naivitet.

Köpare som faller för en snyggt tapetserad fondvägg, men som missar att gå ut på balkongen för att verkligen höra hur det låter när Brommaflyget går in för landning över Minneberg och Fredhäll. Allt är faktiskt inte hans fel, lite kan man ändå begära också av köparna. Slänga ut flera miljoner utan att kolla upp saker ordentligt. De läser inte besiktningsprotokollen men undrar om det är italiensk sjösten över köksbänken. De bryr sig inte om bostadsrättsföreningens ekonomi men whooar och wowar över dubbla rostfria kylskåp med ismaskin. Jaja. Blägda är vad de är.

Max Månsson rättar till namnskylden på kavajen och svarar på fruns alla frågor. Han vill bara få sålt det förbannade huset. Bli av med det, fakturera sitt arvode och glömma hela skiten. Han borde ha sagt nej. Som med hakkorset.

Maria och Tobias kommer fram. Nummer 15. En liten skylt uppställd på asfalten utanför pekar in mot huset och den öppna grinden i planket. Här är ingen kö, inte ens mäklaren syns till.

Huset är fint. Våldigt fint. Mexitegel, visst, men Maria gillar det. Det känns sextiotal. Välbekant. Ungefär som hon själv växte upp med mamma och pappa utanför Västerås. Hus efter hus med gula tegelfasader och platta tak. Inte så snyggt. Men tryggt på något vis.

Maria säger till sig själv att bara titta, helt förutsättningslöst. Hon vågar inte hoppas fler gånger. Börjar bli cynisk. Uppgiven. Hur många helger har de varit ute och tittat? Fem? Sex? Hur många hus har de budat på?

Flera gånger har de hoppat av budgivningar för att de har insett att huset är för litet, fel planlösning, för långt till bussen, för nära vägen, för mycket att åtgärda, för nyrenoverat men inte alls i deras stil eller – framför allt – för dyrt.

Alltid dessa hundratusentals kronor som fattas dem. Alltid dessa miljonlån som väntar. Alltid dessa drömlika förhoppningar som mosas av verklighetens krassa begrepp som höga räntesatser och brist på kontantinsats.

Det första hon ser är ett blåskimrande fält av små blommor som breder ut sig framför huset till vänster om entrén. Vårens första blommor som lyser klart mot allt det vintergrå och fula, mot gräsmattan som knappt återhämtat sig efter snö och tö. Hon har ingen aning om vad de heter, men hon minns dem från sin barndoms

promenader med mamma i parkerna. Bara två hus återstår på gatan innan allmänningen och tallskogen tar vid. Mörkgrön och lockande står skogen som en fond mot radhusen.

Trädgården badar i eftermiddagens sista svaga solstrålar, långa skuggor från knotiga grenar mot husfasaden. Äppelträd. Flera stycken. Körsbär också, eller är det plommon?

– Vilken fin trädgård.

– Jag undrar var mäklaren håller hus?

– Har du sett Alma, vilken härlig trädgård va? Skulle du tycka att det var roligt att ha en gräsmatta att springa runt på?

Tobias kliver in genom den öppna grinden, tar några steg in på en stenlagd gång utmed en atriumgård. Ropar in mot huset.

– Hallå? Är det någon här? Hallå?

Inget svar.

– Konstigt. Skylten står kvar. Och det är öppet. Ser du nån på andra sidan eller?

– Ska jag gå runt menar du?

Maria tittar runt huset, ingen där. I samma stund öppnas en dörr i en vidhängande förrådsbyggnad och en man i klarblå kostym kliver ut tillsammans med ett par, därefter följer en tuggummituggande tjej och hennes finliga bror. Hur alla fem har fått plats inne i det lilla förrådet är ett mysterium.

– Hej. Vi är här för att titta på huset.

– Vad trevligt. Låt mig bara ...

Mäklaren tar den andra familjen i hand och överlämnar sitt kort som han omsorgsfullt har lyft fram ur bröstfickan på sin fula kavaj.

Han vänder sig om mot Maria och Tobias.

– Sååå. Då var det er tur.

Maria känner mannens hand mot sin arm, han skjuter henne framför sig mot huset.

– Vad roligt. Välkomna. Och det här är maken och den lilla dottern förstår jag? Toppen. Nu vill ni förstås komma in och titta på det härliga lilla huset? Här kommer ni att trivas, det kan jag nästan lova er.

Maria och Tobias ger varandra en menande blick bakom Max Månssons klarblå rygg. Maria lyfter upp Alma i famnen och de går in.